

Семенов Д. О., здобувач вищої освіти 3 курсу, група КЮ-192
Науковий керівник – **Козинець О. Г.**, к.і.н., доцент
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

КОНСТИТУЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ЗАХІДНОЇ НІМЕЧЧИНИ ПІСЛЯ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

Під час війни Німеччина зазнала великих втрат: загинуло 13 мільйонів людей (18% населення), промислове виробництво впало на 30% від довоєнного рівня, інфляція була високою. Згідно з рішеннями Ялтинської та Потсдамської конференцій, країна була окупована Радянським Союзом, США, Великобританією та Францією. Німеччина була поділена на 4 округи: Східна Німеччина відійшла до Радянської зони окупації, а Західна Німеччина відійшла до США, Великобританії та Франції. Для спільного управління до складу Контрольної ради входять ключові керівники з усіх 4 регіонів. Берлін також був розділений на 4 частини. Політика окупаційної влади була спрямована на демілітаризацію (роззброєння), денацифікацію (викорінення нацизму) та демократизацію (розбудову демократії) Німеччини.

У грудні 1946 р. території окуповані США та Великобританією були об'єднані. Так утворилась Бізонія. В 1948 р. до них доєдналась Франція, що привело до створення Тризонії. Там починають формуватися органи влади, фінансові інституції, політичні партії, закладаються основи демократичної держави. 20 червня 1948 р. Західна Німеччина запровадила валютні реформи для стримування інфляції та ліквідації чорного ринку. У 1949 році, після приєднання Західної Німеччини до плану Маршалла, промислове виробництво зросло до довоєнного рівня.

Відтворити Німеччину як єдину країну було неможливо через спротив СРСР. Розуміючи це Західна окупаційна влада, створивши Тризонію, дозволила трьом західним регіонам об'єднатися в єдину країну під назвою Федеративна Республіка Німеччина. У 1949 році ФРН отримала від окупаційної влади нову конституцію, названу Бонською на честь столиці Західної Німеччини. Вона відновила демократичну систему влади та управління, дещо схожу на Веймарську республіку.

Нова німецька держава була заснована на засадах федералізму. Складалась з 10 земель з окремими та незалежними один від одного бюджетами. Кожна земля мала ландтаг і уряд із значною автономією. Уряди кожної з 10 земель ухвалювали рішення про призначення своїх представників у верхню палату парламенту, яка називалась Федеральна рада – Бундесрат.

Палата громад або Бундестаг зберігав свої демократичні основи. Його обирав народ. Система голосування поєднувала так зване мажоритарне та пропорційне голосування. У першому випадку достатньо отримати хоча б відносну більшість голосів у порівнянні з іншими кандидатами, у другому – кількість кандидатів від партійного списку, що пройдуть до парламенту, буде визначатися кількістю голосів за цей список. Партіям, які набрали менше 5 відсотків голосів, відмовляють у представництві. Захід був проти комуністів і націонал-соціалістів, тому була створена така досить жорстка система виборча, що полягала в тому, щоб не допустити представників вище зазначених партій до нижньої палати парламенту.

Головним законодавчим органом був Бундестаг, хоча його повноваження певною мірою обмежені Бундесратом. Бундесрат отримав абсолютне право вето на вирішення питань – конституційних змін, перерозподілу територій, компетенції місцевих органів влади і навіть фінансів – які Бундестаг не може ігнорувати. В інших випадках Бундесрату було надано розширене право вето. Це не фіктивне, а підтвержене реальним федералізмом Західної Німеччини.

Конституція передбачає, що президент обирається на п'ятирічний термін. Президент запропонує на затвердження главу уряду, який у всіх випадках ставав лідером партії,

яка перемогла на виборах. Як і всюди в парламентських республіках, реальна влада зосереджена в уряді, особливо в руках його голови, канцлера. Уряд контролює законодавство та здійснює всі покладені на нього повноваження.

Наприкінці 80-х рр. ХХ століття розпочався процес об'єднання Німеччини і проходив у кілька етапів. Результатом референдуму, проведеного в Східній Німеччині в червні 1990 року, став Договір про економічний, валютний і соціальний союз між Східною Німеччиною та Німеччиною, згідно з яким, зокрема, з 1 липня Східна Німеччина ввела західнонімецьку валюту – марку. Слід підкреслити, що сприятлива позиція нового радянського керівництва на чолі з М. Горбачовим сприяла об'єднанню Німеччини, і канцлер Німеччини за підтримки Г. Коля та основних світових держав робили активні кроки в цьому напрямку.

12 вересня 1990 р. Радянський Союз, США, Великобританія і Франція, а також Східна Німеччина і Німеччина підписали в Москві угоду про остаточне врегулювання німецької проблеми. Тоді ж спочатку був підписаний (набув чинності) радянсько-німецький договір про добросусідство, дружбу і співробітництво. Документ, підписаний у Нью-Йорку 1 жовтня 1990 р. міністрами закордонних справ Радянського Союзу, США, Великобританії, Франції, Східної Німеччини та Німеччини, також підтвердив зміну зовнішньополітичної позиції об'єднаної Німеччини та недоторканність європейських кордонів. Возз'єднання Німеччини стало великою історичною подією міжнародного значення, принесло ризики для наслідків Другої світової війни та завершило важливий етап у післявоєнній історії Німеччини та Європи.

Так, у жовтні 1990 року був здійснений акт історичної справедливості – землі і народ Німеччини об'єдналися в спільну країну, назва якої живе досі – Федеративна Республіка Німеччина, столицею якої став Берлін. У цьому ж році відбулися вибори до Бундестагу (парламенту Німеччини). Блок ХДС/ХСС-СвДП знову переміг і Г. Коля було переобрано канцлером Об'єднаної Німеччини. Головною проблемою його уряду було подолання економічної відсталості нових (східних) федеративних земель (наприклад, 70% з 3000 підприємств колишньої Східної Німеччини потребували негайної модернізації та позик), зміна їх соціально-економічної та політичної структури, а також їх інтеграція в німецьку економічну та політичну систему.

На парламентських виборах восени 1998 р. соціал-демократи перемогли у коаліції із зеленими. Новим канцлером Німеччини став Г. Шредер. «Ера Коля» закінчилася. Перебував на посту канцлера 16 років. Крім того, на початку 2000 р. Коль пішов у відставку з посади голови ХДС і парламентських фракцій на тлі політичних скандалів навколо незаконних фінансових порушень фракції ХДС/ХСС під час виборчої кампанії.

Отже, ФРН є парламентською республікою. Складається із земель. Кожна з яких має свою конституцію, парламент (ландтаг) і уряд. Законодавчу владу здійснює двопалатний федеральний парламент – Бундестаг (Палата представників) і Бундесрат (Палата земель). Виконавча влада – уряд на чолі з Прем'єр-міністром. Президентський термін 5 років. Столицею є Берлін (до 1990 року – Бонн).

Список використаних джерел

1. Бостан Л. М., Бостан С. К. Історія держави і права зарубіжних країн. Навч. посібник. К. : Центр учбової літератури, 2008. 730 с.
2. Конституційне (державне) право зарубіжних країн: Навч. посіб. / В. М. Бесчастний, О. В. Філонов, В. М. Суботін, С. М. Пашков; За ред. В. М. Бесчастного. К. : Знання, 2007. 467 с.
3. Конституційне право зарубіжних країн: Навч. посібник. За заг. ред. В. О. Ріяки. К. : Юрінком Інтер, 2006. 544 с.
4. Макаруч В. С. Загальна історія держави і права зарубіжних країн. К. : Атіка; Х.:Право, 2015. 624 с.